

Op naar
de eindstreep

Hebreeën

WegWijs

biibel
studie
bond
lezenlerenleven

september | oktober 2023 | jaargang 77, nr. 5

4 **Lees en herlees! | Henk van de Kamp**

Bijbelstudie Naast een overzicht van de brief geeft Van de Kamp ook de kern aan. Wij hebben een hogepriester die de dienst vervult in het hemels heiligdom. We moeten naar boven kijken, maar ook naar voren. We lezen ook wat voor hem de meest bemoedigende onderdelen van de brief zijn.

9 **Lichtvoetig | Ruud de Boer**

Hou vol, je kunt het! De Hebreëen waren joodse christenen die het niet makkelijk hadden, maar de brief spoort hen aan vol te houden. In Hebreëen 11 lees je over een menigte geloofsgetuigen. Ze vertrouwden op God en hebben de finish bereikt. Zij moedigen ons aan: hou vol, je kunt het!

12 **Geweldig dat we zo'n Heer hebben! | Frits Tromp**

Interview Het is Ter Maat opgevallen dat de Hebreëen-brief vol bemoediging staat. Dat blijkt ook uit een van de laatste verzen: woorden van bemoediging. Dat Jezus als Hogepriester geleden heeft is een prachtig gegeven. Zo weet Hij wat wij als mensen doormaken en dat is ons tot troost.

16 **Luther en de canon | Huib Noordzij**

En zó voort Bij Luther zelf vinden we al een zekere openheid ten aanzien van de canon. Hij beschouwde de Bijbel als van God Zelf gegeven. Maar toch achtte hij zich niet meer gebonden aan de kerkelijke vaststelling van de canon. Hebreëen plaatste hij onder de apocriefe geschriften al vond hij de beschrijving van Christus' priesterschap meesterlijk.

Verder

Gedicht Willem Barnard – De heiligen ons voorgegaan	11
Met luide Trom(p) Tom Waits - Schuurpapier	15
Verbeelding verwoord Zoals Melchisedek	18
Aan het Woord Als een slang	20
Boeken	22
Op de klank af Aanmoediging – hóór dan hoe dat klinkt	23
InZicht Bijbellezen	24
Multimediaal	26
In het volgende nummer	27

*Zo is hij dan bemiddelaar van een nieuw verbond;
hij is immers gestorven om ons te verlossen van
de overtredingen tegen het eerste verbond.*

Een brief!

Steeds meer heeft de smartphone zich een plek verworven in ons leven. Althans bij veel mensen. Een handig apparaat voor bellen, nieuws volgen, een filmpje kijken, of ... een berichtje ontvangen. Vooral whatsapp heeft een prominente plek in onze communicatie gekregen. Leuk om een berichtje te sturen, een discussie te laten oplopen of een fotootje te delen.

Op sommige momenten kan je onrustig worden als het apparaat een tijdje niet heeft getrild. Ben ik nog wel in beeld? Beteken ik nog wat voor andere mensen? Oppervlakkige gedachten waar je makkelijk om kunt glimlachen. Maar stel je eens voor dat je echt niet happy bent. Dat je tegenslagen in het leven ervaart. Dat je zorgen groter zijn dan je denkt te kunnen dragen en je diep zit. Stel je dán eens voor dat iemand aandacht voor je heeft. Wat is het dan goed om een lief berichtje te ontvangen. Eentje om meerdere keren te lezen.

Vroeger ging de communicatie niet zo snel. Toen was de brief een veel gebruikte drager van een tere boodschap. Over een brief dacht je lang na. Je formuleerde zorgvuldig en deed het hoopvol op de bus. Wanneer zou deze bezorgd worden? Hoe zou die worden gelezen? Hoe treffender de boodschap, hoe spannender de reactie. Een gerichte brief maakt het verschil!

Heb je zelf ook weleens een brief ontvangen die veel voor je betekende? Die je bemoedigde? Misschien een goede reden om weer eens een brief te schrijven aan een dierbare of aan jezelf. Best spannend. Hoe bedachtzaam en hoopvol zou de schrijver van de brief aan de Hebreëen zijn geweest?

*Dirk-Albert Prins
één van de twee voorzitters
van Steunpunt Bijbelstudie*

Lees en herlees!

Welke rol speelt de brief aan de Hebreëën, het onderwerp van dit themanummer, in het geloofsleven van de gemiddelde christen? Waaraan denk je het eerst als deze brief ter sprake komt? De typering van geloof als overtuigd-zijn van dingen die we nog niet zien (11:1), zal zeker hoog scoren. Ook de beeldspraak van de wedstrijd met de lopers in de baan en de supporters op de tribune is heel bekend (12:1). Evenals de uitspraak dat wij hier geen blijvende stad hebben, maar de toekomstige stad zoeken (13:14). Maar vaak hebben christenen het idee dat deze brief een hoge moeilijkheidsgraad heeft. Toch is het de moeite waard om je in deze brief te verdiepen. Onder de 66 bijbelboeken is ook dit unieke document een plaats in de rugzak van elke christen waard.

Overzicht inhoud Laten we proberen zicht te krijgen op het geheel van de brief. De auteur betoogt in hoofdstuk 1 dat de Zoon van God superieur is aan Gods engelen. Meteen valt op dat hij werkt met zeven bewijsteksten uit het Oude Testament, de meeste uit de Psalmen. In hoofdstuk 2 komt juist het karakter van Gods Zoon als echt mens naar voren. Hier valt ook de naam hogepriester voor het eerst (2:17), die in het vervolg toelichting krijgt. Bij de overgang van hoofdstuk 1 naar hoofdstuk 2 komen we een oproep tegen om niet uit de koers te raken, maar aandacht te schenken aan de woorden van de Heer (2:1-4). De auteur vervlecht onderwijs met vermaan. Anders dan Paulus die eerst onderwijst en op grond daarvan vermaant. Hoofdstuk 3 spreekt de lezers aan om hun aandacht te richten op Jezus, die meer is dan Mozes (3:1-6). De auteur vervolgt zijn betoog met een bespreking van Psalm 95:7-11. Hij betreft die woorden over de woestijngeneratie uit Numeri op de christelijke gemeente, die daarmee als een trekkend volk,

een pelgrimsgemeente wordt getypeerd (3:7-4:11). De les in het lezen van Psalm 95 levert twee resultaten op: een waarschuwing om niet afvaltig te worden en elkaar te bemoedigen om niet achter te blijven (3:7-19). Tegelijk ligt er in Psalm 95 ook een belofte opgesloten: de rust die God belooft is bereikbaar (4:1-11). Na een lofprijzing op het levende en krachtige Woord van God (4:12-13) geeft de schrijver verder onderwijs over het hogepriesterschap van Christus (4:14-6:20). Hij is een hogepriester die kan meevoelen met onze zwakheden (4:14), die door God geroepen is tot deze taak (5:4-6) en die zijn ambt bekleedt in de stijl van Melchisedek. Het trefwoord 'Melchisedek' (5:10; 6:20) biedt de schrijver gelegenheid het priesterschap van Melchisedek verder toe te lichten (7:1-28), die bijzondere figuur uit Genesis 14, priester-koning van Salem die Abraham tegemoet kwam en zegende. In hoofdstuk 8 bereikt de auteur de kern van zijn betoog (8:1): wij hebben een hogepriester die de dienst vervult

in het hemelse heiligdom. Hij is de bemiddelaar van een beter verbond, legt de schrijver uit aan de hand van Jeremia 31:31-34. Hoofdstuk 9 geeft verder onderwijs over het hogepriesterschap van Jezus dat het hogepriesterschap van Aäron overtreft. Jezus hoeft zijn offer niet te herhalen zoals Aäron, maar heeft voor eens en altijd zijn offer binnengedragen in het hemelse heiligdom (9:12). Hij heeft voorgoed zijn plaats aan Gods rechterhand ingenomen (10:12). Nadat de schrijver zijn centrale these heeft uitgewerkt (Jezus als hogepriester van het nieuwe verbond) in 7:1-10:18, volgen in 10:19-13:25 de consequenties. Hierbij is de toon, die eerst vooral onderwijzend was, nu meer waarschuwend, vermanend en appellerend. "Laten we elkaar aansporen tot liefde en goede daden" (10:24). In 10:36-39 komen we de trefwoorden 'geloof' en 'volharding' tegen. Dat worden de volgende thema's die de auteur bespreekt: geloof (11:1-40) en volharding (12:1-13:19). Dan volgen nog besluit (13:20-21), nawoord (13:22-24) en groet (13:25).

Onder de 66 bijbelboeken is ook dit unieke document
een plaats in de rugzak van elke christen waard

Bijbeluitleggers besteden bij het bespreken van een bijbelboek aandacht aan vragen als: wie schreef dit document aan wie, waarom, wanneer en waar? Wat voor soort geschrift is het, tot welk genre behoort het?

'Wie de schrijver is, weet God alleen.' Dit zei Origenes in de vierde eeuw. Toen wist men al niet meer wie de schrijver was. Blijkbaar gaat het om de inhoud en niet om de schrijver.

Aan wie is de brief geadresseerd? De titel 'Aan de Hebreëen' werd al spoedig aan het geschrift meegegeven.

De brief werd geacht aan christenen van joodse komaf gericht te zijn. De inhoud gaf blijkbaar die indruk. De lezers zijn gepokt en gemazeld in het Oude Testament. De uitdrukking 'de Zoon van God opnieuw kruisigen' in 6:6) kan een aanwijzing zijn dat de geadresseerden joodse christenen in Jeruzalem en omgeving zijn die betrokken zijn geweest bij de eerste kruisiging van Jezus op Golgota.

Waarom De appellerende passages in de brief geven aan wat de aanleiding tot het schrijven is: de Hebreëen hebben volharding nodig (10:36). Ze waren Joden die Jezus hebben aanvaard. Ze dreigen Joden zonder Jezus te worden en terug te keren in het joodse kamp. Een tekort aan uithou-

dingsvermogen doet de schrijver uitroepen: blijf volhouden! Kijk veel naar Jezus en besef je rijkdom in Hem!

Wanneer De brief moet in elk geval na de hemelvaart van Christus geschreven zijn, omdat de auteur heel sterk argumenteert vanuit de hemelvaart van de Heer. Omdat het bestaan van de tempel in Jeruzalem wordt verondersteld (8:4; 10:1-3) en het tempelritueel in de tegenwoordige tijd beschreven wordt (7:8; 8:13; 9:6-9) lijkt de tijd tussen 62 (de dood van Jacobus) en 70 (de val van Jeruzalem)

Er is geen geschrift in het Nieuwe Testament dat het Oude Testament zo sterk laat spreken als deze brief

de meest waarschijnlijke historische achtergrond van deze brief.

Waar Vermoedelijk is de brief vanuit Italië geschreven gezien de groet in 13:24.

Wat voor soort brief is het? De auteur noemt zijn pennenvrucht in 13:22 een woord van bemoediging. Het met 'bemoediging' vertaalde woord (paraklese) betekent zowel waarschuwende bemoediging als bemoedigende waarschuwing.

Wat een geweldige support voor mijn geloof dat ik mag weten dat er een superhogepriester, een voorbidder in de hemel dag en nacht aan het werk is om mij erdoorheen te bidden

Twee kijkrichtingen Overzien we het geheel van de inhoud, dan springen twee thema's er duidelijk uit. De auteur doet een appèl op de Hebreeën om veel te kijken naar Christus, die als hogepriester en voorbidder aan de rechterhand van God zit. Kijk naar boven, reken met wat er in de hemelse gewesten gaande is. Ook doet de schrijver de oproep aan de Hebreeën om naar voren te kijken, naar de stad van de toekomst. Het thema van de stad komen we tegen in hoofdstuk 11:8-10; 11:13-16 en 13:9-14. De nieuwe wereld van de toekomst kwam eerder ter sprake aan de hand van het thema 'rust' in hoofdstuk 3 en 4.

Als u mij vraagt naar de voor mij meest bemoedigende onderdelen van deze brief, dan is mijn antwoord: wat een geweldige support voor mijn geloof dat ik mag weten dat er een superhogepriester, een voorbidder in de hemel dag en nacht aan het werk is om mij erdoorheen te bidden. Hij vangt mijn zwakke gebed op en ondersteunt het bij de Vader met een beroep op zijn volbrachte offer. En wie zal er eerder door de Vader verhoord worden dan zijn eigen lieve Zoon? (NGB art.26). Kijk veel naar boven waar Christus is. Je ziet Hem niet maar Hij is er wel! Het tweede is: te midden van alles wat op aarde in de samenleving om onze aandacht vraagt, is het zaak niet te vergeten dat

we, terwijl we onze taak doen, op weg zijn naar een betere wereld. Kijk ook veel vooruit. We hebben een wijde horizon.

Het Oude Testament benut

Er is geen geschrift in het Nieuwe Testament dat het Oude Testament zo sterk laat spreken als deze brief. De schrijver spoort de gemeente aan haar rijkdom in Christus te beseffen en daarvoor benut hij het Oude Testament. *In de Schriften klinkt Gods stem! (3,7: de heilige Geest zegt)*. De schrijver verstaat de oudtestamentische openbaring van *Christus uit*. Maar ook naar *Christus toe*, dat wil zeggen als heenwijzend naar dat wat met Christus' persoon en werk zou komen. Bepaalde personen als Mozes, Aäron, Jozua en Melchizedek zijn voorafbeelden van de rijkdom van het Nieuwe Testament, zoals ook gebruiken als de Grote Verzoendag en de reiniging van melaatsen heenwijzen naar wat Christus zou brengen. De tabernakel is afspiegeling van het hemelse heiligdom. De schrijver weet boeken als Leviticus, Numeri, Habakuk (en dat zijn vaak minder geliefde bijbelboeken) uit te buiten om de gemeente te onderwijzen. Wat werkt hij ook sterk met de Psalmen (met name Psalm 110) om daaruit geloofs-bemoediging te halen. Het is een herderlijk schrijven, dat een plaats in onze rugzak beslist

waard is. Deze brief is een tekst die je niet bij eerste lezing volledig doorgrondt. Daarom is het devies: Lees en herlees!

H.R. (Henk) van de Kamp is emeritus-predikant van de NGK-De Koningshof in Apeldoorn en woont in Zutphen.

In de serie 'Commentaar op het Nieuwe Testament' van uitgeverij Kok Boekencentrum Utrecht publiceerde ds. Henk van de Kamp (in een coproductie met prof. Dr. J. van Bruggen) in 2010 een uitleg van de brief aan de Hebreeën. Daarin vind je meer onderbouwing.

Voor wie nog dieper in Hebreeën wil duiken en nog meer wil ontdekken: In de Bijbelstudieserie van de Gereformeerde Bijbelstudiebond verscheen in 2022 het boekje van Henk van de Kamp: 'Houd vol! Bijbelstudies over de brief aan de Hebreeën'. Daarin vind je ook verwijzingen naar literatuur over deze brief. Dit boekje bevelen we van harte aan. De eerste zin in hoofdstuk 1 triggert al tot verdere studie: 'Vind je het lastig om te geloven in een onzichtbare Heer? Om een toekomst te verwachten waarvan je nog niks kunt zien? Dan is de brief aan de Hebreeën echt iets voor jou!' (red.)

Samenvatting

Henk van de Kamp geeft een overzicht van de inhoud van Hebreeën. De Zoon van God staat boven Gods engelen en is echt mens geworden. De lezers van de brief worden opgeroepen hun aandacht te richten op Jezus, die meer is dan Mozes. Psalm 95 wordt besproken met deze belofte: de rust die God belooft is bereikbaar. Van de Kamp ziet in hoofdstuk 8 de kern: wij hebben een hogepriester die de dienst vervult in het hemelse heiligdom. Christus zit als voorbidder aan de rechterhand van God. Kijk naar boven, maar kijk ook naar voren, naar de stad van de toekomst.

HOOFD

- » Hebreëen waarschuwt ernstig tegen afvalligheid (Hebr. 2:1-3, 3:12-14, 6:11-12, 10:26-27, 38). Maar Jezus vertelde ook de gelijkenis van het verloren schaap en de verloren zoon. En de discipelen, met name Petrus, hadden Jezus in de steek gelaten. Toch worden ze weer in dienst genomen. Is dit een tegenstrijdigheid?
- » De Griekse filosoof Plato (ca. 427 v.Chr. – 347 v.Chr.) beweerde dat de ideeënwereld de meest echte en ware wereld is. Zoek eens wat meer op over de gedachtegang van Plato, bijvoorbeeld over de allegorie van de grot. Op welke manier doet wat de schrijver in Hebreëen 8-9 over de tabernakel zegt, hieraan denken?
- » In Hebreëen wordt Jezus vooral voorgesteld als Hogepriester. Ken je ook bijbelgedeelten waarin Jezus meer belicht wordt als Profeet? En als Koning?
- » In Hebreëen 5:8 staat dat Gods Zoon gehoorzaamheid heeft geleerd. Hoe kan dat nou? Hij was toch al gehoorzaam? Zouden Adam en Eva in het paradijs ook deze gehoorzaamheid geleerd hebben als ze niet in zonde waren gevallen? Voor wie van Latijn of dogmatiek houdt: zoek eens op wat het verschil is tussen posse non peccare en non posse peccare.
- » Hebreëen beredeneert dat Jezus meer is dan de engelen, Mozes en de priesters. Dat was voor de joods-christelijke lezers en hoorders van toen zinvol. Maar tegenwoordig zal niet iedereen door de argumentatie aangesproken worden. Hoe erg is dat?

HART

- » Lees psalm 95 en Hebreëen 3 en 4 over de rust. Waar denk jij aan bij rust? Lijkt dat op de rust die God belooft?
- » Hebreëen 5:11-6:3. Hoe kun je volwassener worden in je geloof? En hoe ziet dat eruit?
- » Hebreëen 11:1-3 Door het geloof hebben we een heel andere kijk op de werkelijkheid dan mensen die niet geloven. Hoe ervaar je dat? Kun je toch iets doorgeven van jouw geloof of is dat eigenlijk niet mogelijk?
- » In Hebreëen 12:1,2 zien we het beeld van een wedstrijd. We moeten de last van de zonde afwerpen en de blik gericht houden op Jezus. Daarbij worden we aangemoedigd door een menigte geloofsgetuigen. Wie zitten er voor jou op de tribune? Of heb je hier een ander beeld bij?
- » Henk van de Kamp noemt 'Kijk naar boven' en 'Kijk vooruit' als de twee centrale thema's van Hebreëen. Wat bedoelt hij daarmee, en wat betekent dat voor jou?

HANDEN

- » In Hebreëen 4, 6, 10, 12 en 13 staan een aantal teksten die beginnen met 'Laten wij ...' (zie ook vertaling NBG '51). Zoek ze eens op. Welke tekst geeft jullie huiswerk mee? De oproepen staan in het meervoud: 'wij'. Heeft dat ook betekenis voor ons?
- » In Hebreëen 13:2 staat een pleidooi voor gastvrijheid. Hoe zou jij daar binnen jouw mogelijkheden vorm aan kunnen geven? Is gastvrijheid ook iets dat je samen doet?
- » Welke tekst in Hebreëen zou je uit je hoofd willen leren?
- » Lees het boek Hebreëen eens (voor) in de Bijbel in gewone taal.

Hou vol, je kunt het!

Nu wij door zo'n menigte geloofsgetuigen omringd zijn, moeten ook wij elke last van ons afwerpen, evenals de zonde waarin we steeds weer verstrikt raken, en vastberaden de wedstrijd lopen die voor ons ligt. (Hebreeën 12:1)

Bijna elke hardloper kent 'de man met de hamer'. In het laatste deel van een marathon krijg je een fysieke en mentale tik. Je lijf protesteert. Alles doet zeer. Wat zou je graag stoppen. Je moet nog een eind. Hoe haal je toch de eindstreep?

De Hebreeënen waren joodse christenen die het niet makkelijk hadden. Dat blijkt uit deze brief. Stonden ze onder druk van hun omgeving die weinig moest hebben van de volgelingen van Jezus? Waren ze teleurgesteld omdat ze dachten dat Jezus snel terug zou komen? Het duurde wel erg lang! Deze brief spoort hen aan vol te houden. Geef niet op! 'Wij moeten vastberaden de wedstrijd lopen die voor ons ligt.' Het accent ligt op vastberaden. Nu doorzetten. Als het christen zijn je zwaar valt, geef niet op, al lijkt het eindpunt nog ver.

Wat helpt je om vol te houden? Gooi alles van je af, zegt de tekst, wat in de weg zit om het doel te bereiken. Je ziet wielrenners die een berg oprijden soms alle ballast weggooien. Je wilt

zo min mogelijk gewicht mee naar boven nemen. Weg met die bidon. Welke ballast sjuow je als christen mee waar je last van hebt? 'De zonde waarin we steeds weer verstrikt raken,' zegt de brief. Een zonde waar je maar niet los van komt. Zodat je denkt: ik ben eigenlijk een waarde-loze christen. Wat je parten speelt, is niet alleen die zonde, maar ook jouw gedachten over jezelf. Die hinderen je om door te gaan. Je hebt de neiging om het bijltje erbij neer te gooien. Niet doen. Hou vol. Laat niets je tegenhouden. Zonden zullen nooit helemaal uit je leven verdwijnen. Vertrouw op Gods goedheid en vergeving.

Het is belangrijk dat we deze 'wedstrijd' met elkaar lopen! Voor de start van de marathon van Rotterdam zingt Lee Towers: "You never walk alone". We lopen samen en kunnen elkaar helpen. Bij een hardloopwedstrijd kun je elkaar om beurten uit de wind houden. Als je ziet dat iemand erdoorheen zit, geef je de ander wat van

jouw water. Of je pept hem of haar op. Mensen aan de kant moedigen je aan. De tekst zegt: een menigte geloofsgetuigen omringt ons. Zij komen in Hebreeën 11 langs: Abraham en Sara en vele anderen. Zij lieten zien waar ze in geloofden. Ze vertrouwden op God, ook al zagen ze nog niet wat Hij had beloofd. Zij hadden ook hun zwakke momenten. Zij hebben de finish bereikt en zitten nu bij wijze van spreken op de tribune en zien ons bezig. Zij moedigen ons aan: 'Hou vol, je kunt het!'

Om over na te denken:

1. Aan welke opgave(n) waar je zelf voor staat denk je?
2. Zijn er dingen waardoor je de moed kunt verliezen?
3. Wat helpt jou om vol te houden?

"You never walk alone"

Kijk naar Jezus

Laten we daarbij de blik gericht houden op Jezus, de grondlegger en voltooiër van ons geloof. (Hebreeën 12:2)

Wat doe je als je het bij een hardloopwedstrijd moeilijk krijgt? Hoe pep je jezelf op? Negatieve gedachten helpen niet: waar ben ik aan begonnen? Positieve gedachten helpen wel: de beloning die het halen van de eindstreep geeft. Ik ging de laatste kilometers aftellen: nog maar zes kilometer, nog maar vijf, dat kan ik.

Als christen zijn moeilijk voor je is, om allerlei redenen, kijk dan naar Jezus. Hij is de grondlegger en voltooiër van ons geloof. Hij staat niet alleen aan het begin, Hij helpt je ook de eindstreep te halen. Hoe doet Hij dat? Hij geeft ons zijn Geest. Hij zei: 'Als je Mij liefhebt, houd je dan aan mijn geboden. Dan zal Ik de Vader vragen jullie een andere pleitbezorger te geven, die altijd bij je zal zijn: de Geest van de waarheid' (Johannes 14:15-17a). De heilige Geest geeft je kracht. Hij wordt vergeleken met de wind. Je hebt soms tegenwind. Je hebt het zwaar. Maar de Geest is er als wind in je rug. Hij spreekt je moed

in, als een coach. Hij helpt je om vol te houden.

Wat zie je als je naar Jezus kijkt? Dat Hij ook volhield. Wat kwam er allemaal niet op Hem af: een verschrikkelijk einde aan het kruis! Toch is Hij daar niet voor weggelopen. Hij wist wat Hem te wachten stond, toch ging Hij heel bewust die weg op. Hij dacht aan de vreugde die voor Hem in het verschiet lag: dat Hij naar de Vader zou gaan. Dat hielp Hem om alles te verdragen. 'Ik ga naar mijn Vader en jullie Vader,' zei Hij (Johannes 20:17). God is ook jouw Vader die onvoorwaardelijk van je houdt.

Jezus begrijpt heel goed wat wij kunnen doormaken. Want Hij kent ons leven, met alle ups en downs. Hij kreeg te maken met weerstand van de Joodse leiders. Hij moest vechten tegen verleiding door de duivel (Matteüs 4:1-11). Een moeilijk moment: Jezus kan aan de lange lijdensweg ontsnappen door één knieval voor de Verleider. Ook een mooi moment: Hij laat zien dat Hij ertegenop kan en er

vol voor wil gaan! De heilige Geest helpt ook Hem. Net als jou en mij, tot we de finish hebben gehaald. Geef niet op, al is het zwaar en lijkt het nog ver...

Marieke Sleurink zingt in het liedje Lichtvoetig:
'Oh, soms neem ik liever de benen. Laat iemand anders maar in mijn schoenen staan. Toch blijf ik leren om samen met Jezus mijn weg zwaarbepakt maar lichtvoetig te gaan!'

Om over na te denken:

1. Hoe kijk jij naar Jezus? Wat leer je van Hem? Hoe helpt Hij jou?
2. Hoe zie je de heilige Geest? Ervaar je Hem als een helper, een steun in de rug?

Toch blijf ik leren om samen met Jezus mijn weg zwaarbepakt maar lichtvoetig te gaan!

Samenvatting

De twee verhalen van Ruud de Boer komen uit zijn boek Lichtvoetig, waarin hij Hebreeën verbindt met hardlopen. Het eerste gaat over volhouden. Als christen zijn je zwaar valt, geef dan niet op. Je loopt samen en kunt elkaar helpen. In Hebreeën 11 lees je dat een menigte geloofsgetuigen ons omringt. Kijk naar Jezus, als je het moeilijk krijgt. Hij is de grondlegger en voltooiër van ons geloof. Hij geeft ons zijn Geest, die er is als wind in de rug.

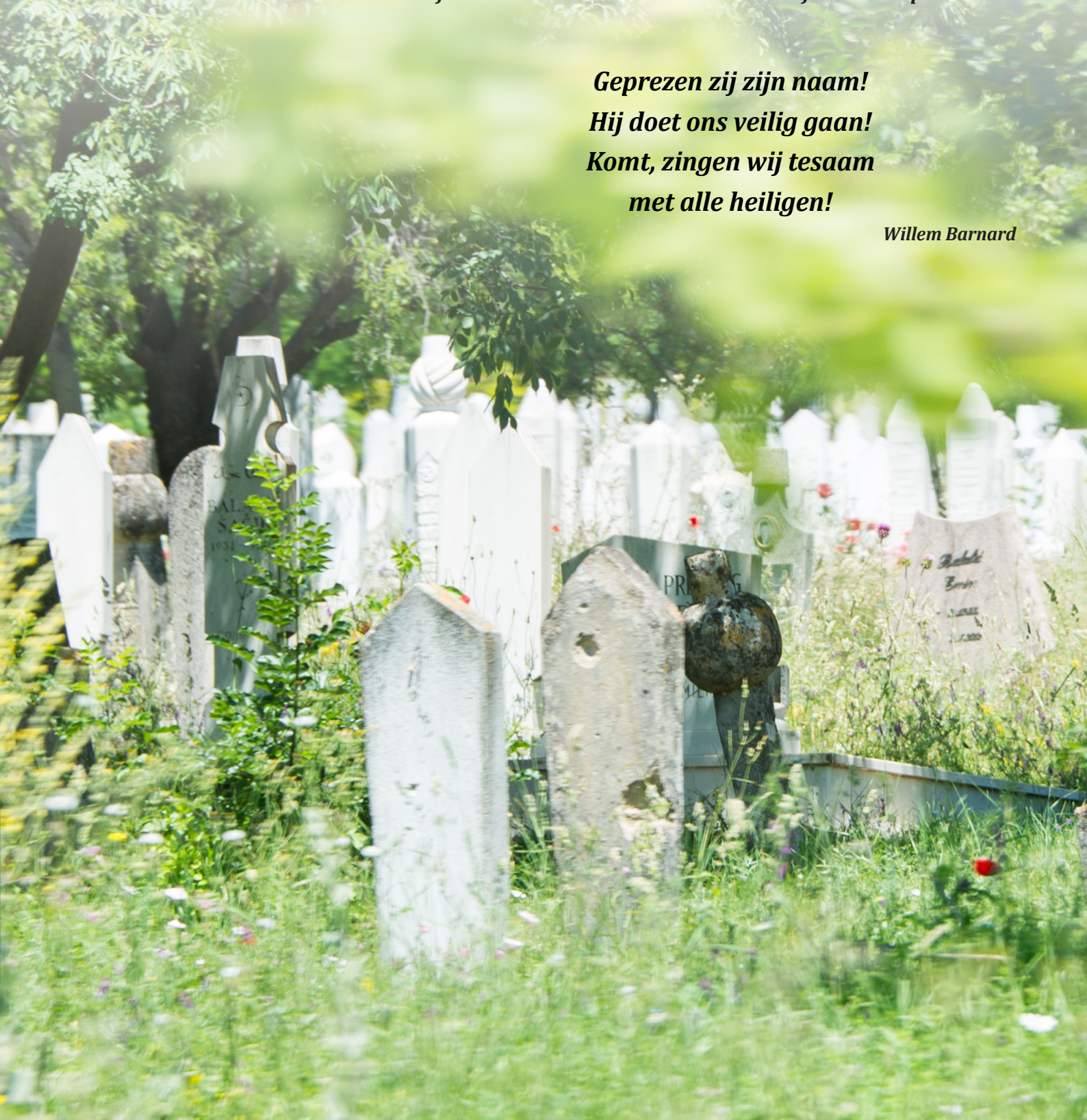
*De heiligen, ons voorgaan,
hebben hier niets verworven,
maar zijn aan 't einde van hun baan
als vreemdeling gestorven.
Maar zij geloofden dat Gods hand
die hen tot daar geleid had
in 't beter, hemels vaderland
een stad voor hen bereid had.*

*Zij trokken uit als Abraham,
door God de Heer geroepen
zonder te weten waar hij kwam,
om 't land van God te zoeken.
Zij zijn gestorven in zijn naam
en hebben niets geweten
dan dat Hij had gezegd: Ik schaam
mij niet uw God te heten.*

*Die van de aarde vrijgekocht
nu rusten van hun werken,
zij spreken en getuigen nog
om ons geloof te sterken,
dat wij omgeven door de wolk
de weg ten einde lopen,
een met het heilig trekkend volk
in liefde en in hope.*

***Geprezen zij zijn naam!
Hij doet ons veilig gaan!
Komt, zingen wij tesaam
met alle heiligen!***

Willem Barnard

Gerhard ter Maat is emeritus predikant in de Protestantse Kerk in Nederland. In 2009 verscheen bij Boekencentrum Brief Aan De Hebreëen – Woorden van bemoediging. Dit boek is een deel in de reeks Luisteroefeningen.

Gerhard ter Maat: geweldig dat we zó'n Heer hebben!

Het Bijbelstudieboek over de brief aan de Hebreëen is het slotstuk van een studieverlof, waarin dominee Gerhard ter Maat zich over deze brief boog. Tijdens deze studieperiode realiseerde de dominee zich dat de trouwtekst van zijn ouders uit Hebreëen 8 kwam. De briefschrijver wil zijn lezers bemoedigen, en die bemoediging geldt vandaag nog net zo. “Ik ontdekte dat deze brief zo ontzettend actueel is, alsof de briefschrijver zijn woorden aan óns heeft gericht.”

Eigenlijk was het niet de bedoeling van Gerhard ter Maat om een boek te publiceren over de brief aan de Hebreëen. “Ik ben exegeet van huis uit en heb doctoraal examen gedaan bij professor Herman Ridderbos. Je moet een Bijbelboek in het geheel lezen,” vertelt de protestantse predikant. “In 2005 was ik voorganger in Wierden, waar ik studieverlof opnam om me met Hebreëen bezig te houden. Zulke studieverloven had ik vaker, waarbij ik me dan verdiepte in één Bijbelboek.”

Inleidingen

Ter Maat hield tijdens zijn studieverlof regelmatig inleidingen over waar hij zich mee bezig hield. Ook maakte hij daarover een scriptie. Zo sprak hij in Rijssen over Hebreëen, waarna een toehoorder de scriptie doorstuurde naar uitgeverij Boekencentrum. “Dat was zonder

mijn medeweten, overigens. Maar de uitgeverij nam contact met me op om mijn resultaat van het verlof uit te geven.”

Wat Ter Maat is opgevallen, is dat de Hebreëen-brief vol bemoediging staat. De briefschrijver zelf noemt hetgeen hij geschreven heeft ‘woorden van bemoediging’ (Hebr. 13:22). Het Griekse werkwoord, dat hij gebruikt, komen we in het evangelie naar Johannes tegen in Parakleet, de Trooster. Het werkwoord heeft de gevoelswaarde van zowel bemoedigen als troosten en vermanen.

Adressering en auteur

Over deze brief is weinig bekend. Onbekend is wie de auteur is van de brief. Afgaand op de laatste verzen van de brief kan geconcludeerd worden dat Timoteüs, de jonge leerling van Paulus, zelf een

leidinggevende figuur is geworden in de gemeente van Jezus. Bijna iedereen van de eerste generatie christenen is overleden, onder wie Paulus. Evenmin weten we aan wie de brief in eerste instantie geschreven is. Pas in latere tijd heeft de brief het opschrift ‘aan de Hebreëen’ gekregen; daarom kunnen we daaruit geen conclusies trekken. De laatste verzen geven ons waarschijnlijk wat meer inzicht. Rond de auteur bevindt zich een groep christenen, die van oorsprong uit Italië komen. Zij groeten de geadresseerden. Voorzichtig kan daarom geconcludeerd worden, dat de brief waarschijnlijk gericht is aan christenen in Italië, mogelijk in Rome. “Ik ontdekte hoe actueel en hoe prachtig deze brief is,” vertelt Ter Maat. Kijk maar eens naar de eerste hoofdstukken. Daarin lees je dat God een sprékende God is, Hij is

betrokken op ons. God heeft altijd al gesproken, onder meer door de profeten, maar nu ook door Zijn Zoon.”

Jezus is een stempelafdruk van God, is de metafoor die de predikant gebruikt. “Een stempelafdruk en de stempel lijken op elkaar. Zo lijken Jezus en de Vader ook op elkaar.” De doelgroep bestond waarschijnlijk uit tweede en derde generatie christenen, die te maken zullen krijgen met de vervolgingen van keizer Domitianus, eind eerste eeuw. Deze gelovigen leken af te haken. ‘Luistert God wel naar ons, ziet Hij het wel?’ Deze situatie was vermoedelijk de aanleiding om de brief te sturen.

Benaderbaar

Het hoofddeel van de brief aan de Hebreëen is dat God benaderbaar is. “Daarvoor maakt de briefschrijver gebruik van het voorbeeld van Melchisedek, een intrigerende figuur uit het Oude Testament. Deze koning en hogepriester wordt drie keer genoemd in de Bijbel: in Genesis 14, in psalm 110 en in de Hebreëen-brief. Over Melchisedek en zijn familie is niets bekend, en dat voor een volk en een tijd waarin familierelaties erg belangrijk waren.”

Zoals Melchisedek benaderbaar was, als koning-hogepriester namens God, zo is Jezus dat ook. Het revolutionaire van Jezus als Hogepriester, zoals Melchisedek dat ook was, is dat een eenheid bestaat tussen 'Joodse' en 'Griekse' gelovigen. “Ook bestaat die eenheid tussen het Oude en het Nieuwe Testament, hier zit géén tegenstelling in,” benadrukt Ter Maat. Beide

Testamenten vormen één geheel, ze wijzen naar het verlossende werk van Jezus Christus. Gelovigen uit beide stromingen (Grieks en Joods) delen hetzelfde geloof.

Dankbaarheid

Dat Jezus Christus als Hogepriester heeft geleden, is een prachtig gegeven. “Het is een bewuste keuze van God geweest om te lijden en te sterven,” zegt Ter Maat. “Dit eenmalige en unieke offer maakt het christendom ook tot een unieke religie. Offers met bloed zijn sinds het sterven van Jezus verleden tijd. Bloed heeft met macht te maken, maar met dit offer komt juist dankbaarheid naar voren.”

De Bijbel is geen horizontaal boek, hoewel het wel de vraag stelt hoe we met onze medemensen omgaan. “De Schrift is net zo goed een verticaal boek, een boodschap vanuit de hemel naar de aarde toe.”

De schrijver ontkent het lijden niet, maar gaat juist in op het lijden van christenen uit die tijd. Vanuit dat gezichtspunt is de tribune vol geloofsgenoten een grote bemoediging. “Die grote schare juicht ons toe, stimuleert ons om door te gaan. Ik moet hierbij denken aan woorden van de Tsjechische priester Tomáš Halík, die een boek schreef met als titel ‘Raak de wonden aan’:

‘Het is een grote troost dat Jezus zelf ook geleden heeft, dat Hij weet wat wij als mensen doormaken.’ “Hij doet een goed woordje bij Zijn Vader, om het zo maar uit te drukken. Jezus zit aan de rechterhand van de Vader, en daardoor kunnen wij zonder angst God benaderen. Het is geweldig dat we zó'n Heer hebben!”

Consequenties

De vraag die voortkomt uit dit geloof is wat volgelingen van Jezus met dat geloof doen. “Jezus heeft buiten de stadspoort geleden. Ook vandaag wordt veel buiten de stadspoort geleden. Kijk naar de vluchtelingen op de Middellandse Zee. Wat betekent het lijden van Jezus voor ons in onze tijd? Wij leven in het westen in een bevoorrechte gedeelte van de wereld, maar wat doen wij? Werken we er aan om de wereld te vernieuwen?” Jezus is opgestaan, daarover wordt in de Bijbel verteld. “De Bijbel telt 66 boeken, waarin op eigen wijze wordt gesproken over Gods liefde voor ons. De opstanding van Jezus is het ultieme bewijs van die liefde. God is met ons betrokken, wij kunnen Hem zonder meer benaderen. Dat geeft ook nu de bemoediging om door te gaan als volgeling van De Weg.”

Jezus is een stempelafdruk van God. Een stempelafdruk en de stempel lijken op elkaar. Zo lijken Jezus en de Vader ook op elkaar.

Van mensen en dingen die voorbijgaan

Op onze laatste redactievergadering hebben we afscheid genomen van onze hoofdredacteur Frits Tromp. Jarenlang heeft hij zich trouw en op eigen wijze ingezet voor WegWijs. Zijn bijzondere

openingen op de vergaderingen, zijn Bijbel vol met briefjes en artikelen weerspiegelden zijn gelovig meedenken binnen de redactie. Frits gaat nu mevrouw Frits behagen; we wensen hem alle góeds en zegen toe! In Maarten Boersema hebben we een nieuwe hoofdredacteur gevonden! We heten hem van harte welkom in ons midden en zijn dankbaar dat hij, met zijn talenten (predikant, journalist en fotograaf) de plaats van Frits heeft ingenomen.

Frits:

Na tien jaar neem ik afscheid van de redactie van WegWijs. Een

decennium klinkt lang, als je begint – maar na afloop is het omgevlogen. Van die tien jaar was ik eerst 'gewoon' redacteur, vanaf 2017 hoofdredacteur. Met veel plezier. Het waren “twee fantastische dagen”.

In de jaren dat ik actief bij WegWijs betrokken was, wist ik mij een passant, een

voorbijganger. Als je in een rijke traditie staat van ruim 75 jaar, weet je dat het blad niet van jou afhankelijk is. Dat geeft rust – omdat het een groepsprestatie is, maar ook omdat na jouw bijdrage het werk wel verder gaat. Daarom ben ik blij dat de WegWijs in Maarten Boersema een nieuwe hoofdredacteur heeft gevonden. Hij neemt het stokje van mij over. Ik blijf schrijven voor WegWijs – maar dan op afstand.

Voorstellen nieuwe hoofdredacteur

Jarenlang was Frits Tromp hoofdredacteur van WegWijs.

Op deze plek wil ik hem hartelijk

bedanken voor alles wat hij in die rol aan de lezers van WegWijs heeft gegeven. Hij was het ook die mij een tijdje terug vroeg of ik het stokje van hem over wilde nemen.

Daar heb ik even over na moeten denken, maar u ziet hier het resultaat. Met gepaste trots stel ik mijzelf voor als de nieuwe hoofdredacteur van WegWijs. Mijn naam is Maarten Boersema, geboren in 1986, getrouwd met Dorine en vader van Nathan en Noëlle. Ik ben als predikant verbonden aan de Herengrachtkerk in Leiden. Daarnaast ben ik ook werkzaam als freelance fotograaf en journalist. Met plezier ga ik aan de slag voor WegWijs, omdat het volgens mij een uniek tijdschrift is met zijn focus op bijbelstudie. En ik hoop dat u het blad met veel vreugde blijft lezen en vooral ook blijft gebruiken.

WEETJE

De Bijbel ligt op straat!

Tijdens een vakantie kwamen Henk & Dieneke van de Kamp een tekst uit de brief aan de Hebreëen tegen. Dat was in de Duitse stad Spiers (de Duitsers zelf zeggen Speyer).

Naast een fraai standbeeld van een Jakobspilgrim op weg naar Santiago lag in het plaveisel een steen met daarop (in het Duits uiteraard) de tekst uit Hebreëen 13:14. “Wir haben hier keine bleibende Stadt, sondern die zukünftige suchen wir”. In de NBV21-vertaling: We hebben hier immers geen blijvende stad, wij kijken juist verlangend uit naar de stad die

komt. In de Middeleeuwen leefde het diepe besef dat elke christen een pelgrim is, vanuit je eigen woonplaats onderweg naar de stad van de toekomst, het nieuwe Jeruzalem. Een netwerk van pelgrimswegen naar Santiago in Noord-Spanje lag door heel Europa. Tegenwoordig is het bewandelen van deze route weer

zeer in trek. Dit pelgrimsbesef komt ook sterk naar voren in de brief aan de Hebreëen.

Muzikale troost

De brief aan de Hebreëen heeft in de loop der eeuwen ook musici

geïnspireerd tot muziek en lied. De Duitse componist Johannes Brahms (1833-1987) voltooide het monumentale koorwerk Ein Deutsches Requiem in 1868. Eigenhandig dirigeerde hij de eerste uitvoering op Goede Vrijdag 1868, kort na het overlijden van zijn moeder. Brahms was een fervent lezer van de Bijbel in de vertaling van Luther. Voor dit koorwerk selecteerde hij zelf een aantal Bijbelpassages. Hij kon daardoor een persoonlijk stempel zetten op deze dodenmis. In deel VI verwerkt hij Hebreëen 13:14; 1 Korintiërs 15:51-52.54-55 en Openbaring 4:11. Brahms legt de nadruk op de troost die deze teksten bieden.

Tom Waits - Schuurpapier

Begin september besteedde Met Het Oog Op Morgen aandacht aan Tom Waits. Flip Noorman (1988) had namelijk rechten gekregen om liedjes van Waits naar het Nederlands te vertalen. Een goed moment om bij het oeuvre van Thomas Alan (Tom) Waits stil te staan.

Eerst dat vertalen. Het omzetten van een tekst naar een andere taal is een vak apart. Soms lukt het, vaker is het net niet een geslaagde opzet. Erik Bindervoet en Robbert-Jan Henkes hebben bijvoorbeeld het volledige werk van The Beatles naar het Nederlands vertaald, net als het vrijwel hele werk van Bob Dylan. Soms best aardig, heel vaak wat tenenkrommend. Te Hollands, te veel omgezet naar tussen de dijken.

De twaalf songteksten van Dylan die door Ernst Jans zijn vertaald, klinken al een stuk meer doorleefd. En eerbiedwaardig.

Vertalen is interpreteren. Het is een vak. Ga er niet soepel mee om, want vertalen is een opdracht, een serieuze taak.

Tom Waits is inmiddels de 70 ruim gepasseerd. Zijn stem is van een buitencategorie: als je het als schuurpapier wilt omschrijven, is dat een bescheiden manier. Waits heeft een doorleefde stem, na een leven met de nodige drank en drugs. Hij wint er geen talentenjacht mee. Geen Idols,

The voice of America, geen audities. Gelukkig maar. Als dat soort randzaken geen rol spelen, kunnen we ons richten op de inhoud. Dat is wat het duo Acda en de Munnik al vroeg heeft gedaan. In 1999 brachten zij een Nederlandstalige versie ten gehore van Waits' liedje 'OL'55'. Dat verscheen op 'Live in de Orangerie', een livealbum dat als bonus-cd bij het album 'Op voorraad' verscheen, een van de spaarzame pogingen dat een vertaling wél slaagt.

Het mooiste liedje van Waits is misschien wel 'Tom Traubert's Blues'. De titel heeft wisselende aanvullingen. Soms staat tussen haakjes 'Four Sheets to the Wind in Copenhagen' vermeld, in andere gevallen wordt 'Waltzing Matilda' genoteerd, naar het refrein.

Met dit liedje, 'Waltzing Matilda', heb ik wel iets. Natuurlijk, die stem. Met zulke stemmen ben ik vertrouwd. Het zijn stemmen die eerlijk zijn, die niets verbergen, die een geleefd geloof laten horen. Het is ook het lied waar ik mijn eerste tekst op schreef. Voor de bruiloft van mijn oudste zus, ruim

een kwart eeuw geleden. Die bruiloftstekst is verloren gegaan, de herinnering aan de tekst is min of meer gebleven.

Een mooi liedje, dat door de schorre stem van Waits extra gewicht krijgt. Als je dit soort songs voor het eerst hoort, besef je gelijk: "Ik snap het, ik weet waar het over gaat" - ook al moet je de tekst nog maar eens goed bestuderen.

Matilda. Een tantezegger van mevrouw Frits heet Matilde. Dat lijkt op elkaar. Dit nichtje is niet vernoemd naar het lied van Tom Waits. Gelukkig maar. Het is ook niet altijd een aanbeveling als je een roepnaam ontleent aan een lied. Maar als sommige namen samen vallen, kan je dat wel gelukkig maken.

**Het Oog van
8 september 2023:**

**Tom Waits – Tom
Traubert's Blues
(Waltzing Matilda):**

*Luther erkende weliswaar
nadrukkelijk het goddelijk gezag
van de Schrift, maar hij was ervan
overtuigd dat de kerk geen bevoegdheid
had om uit te spreken wat canon is en wat niet*

Luther en de canon

‘Het evangelie wordt niet geloofd, omdat de kerk het zegt, maar omdat men bespeurt dat het evangelie het Woord van God is’, stelde Luther. Zoals bekend deinsde Luther er niet voor terug om kerkelijke besluiten en gebruiken op de schop te nemen, als die niet vanuit de Schrift onderbouwd waren. Het begrip ‘kerk’ alleen al, riep bij Luther weerzin op vanwege de (zijn) associatie met ‘Rome’.

We hebben het daarom vooral ook aan Luther te danken dat de naam kerk niet in onze Nederlandse bijbelvertalingen staat. Want het Latijnse ‘ecclesia’ vertaalde hij met ‘Gemeinde’. De eerste Nederlandse bijbelvertaling leunde zwaar op de Duitse vertaling van Luther en mede daarom lezen wij nog altijd ‘gemeente’ in onze Bijbel.

Vaststelling canon

Nu had de kerk al eeuwen vóór Luther de canon vastgesteld, de verzameling bijbelboeken waarvan al langer bekend was dat die ons van God gegeven zijn. Ook Luther beschouwde de Bijbel als van God Zelf gegeven. Laten we nog een keer naar hem luisteren: ‘De Schriften kunnen alleen door die Geest verstaan worden, waardoor ze geschreven zijn. En deze Geest kan nooit méér nabij en krachtiger worden gevonden, dan in die Heilige Schriften, die Hijzelf geschreven heeft’. Duidelijker kun je het toch niet zeggen, dat de Bijbel door God Zelf is geïnspireerd. De lutherse traditie kenmerkt zich vanouds door een open binding aan de belijdenis. Deze houding ten aanzien van de confessie is wellicht een gevolg van een zekere openheid ten aanzien de canon zelf. Die vinden we al bij Luther zelf. Weliswaar stonden bij hem het Woord en de prediking van het Woord centraal in heel zijn reformatorische arbeid. En in zijn strijd met Rome heeft Luther het gezag van Gods Woord benadrukt tegenover de rooms-katholieke praktijk waarbij de kerk gezag

voert over het Woord. Maar in zijn strijd tegen Rome ging Luther zover, dat hij zich zelfs niet meer gebonden achtte aan de kerkelijke vaststelling van de canon. Luther erkende weliswaar nadrukkelijk het goddelijk gezag van de Schrift, maar hij was ervan overtuigd dat de kerk geen bevoegdheid had om uit te spreken wat canon is en wat niet.

Met gouden letters

Zo kon Luther om drie redenen niet geloven dat het bijbelboek Jakobus door de apostel geschreven kon zijn, omdat deze brief volgens Luther: 1 - een gerechtigheid uit werken predikt, 2 - Christus’ lijden, sterven en opstanding niet noemt en 3 - de schrijver van deze brief zijn onderwerpen ongeordend door elkaar werpt. Luther beschouwde dit bijbelboek als apocrief. Datzelfde deed hij met de brief van Judas, omdat daarin verschillende dingen volgens Luther niet kloppen. Zo zou Judas geen Grieks hebben kunnen schrijven. En de auteur van de brief haalt teksten en geschiedenissen aan die nergens in de Schrift te vinden zijn. Ook oordeelde Luther negatief over het bijbelboek Openbaring van Johannes, omdat het in veel beelden en gezichten spreekt, terwijl Jezus en de apostelen met duidelijke woorden profeteerden. En vanwege de sterke aanbeveling van de auteur - in hoofdstuk 22 - van dit eigen werk. Ook de brief aan de Hebreëen plaatste Luther onder de apocriefe geschriften. Luther prijst weliswaar de Hebreënbrief omdat die

het priesterschap van Christus meesterlijk en grondig geargumenteed beschrijft. Wat daarin staat over Melchisedek dient volgens Luther met gouden letters geschreven te worden. En toch kon de kerkhervormer deze brief niet als canoniek erkennen. Vooral wat in hoofdstuk 6: 4-6 staat over de onvergeeflijkheid van een bepaalde zonde en wat er in hoofdstuk 12:17 over Ezau staat, achtte Luther in strijd met alle evangeliën en de brieven van de apostel Paulus. Ten aanzien van het Oude Testament kende Luther zijn reserves tegenover de boeken Leviticus en Ester, en lijkt hij onderscheid gemaakt te hebben tussen bijbelboeken en bijbelgedeelten die hij wél als canoniek erkende. Daarnaast erkende hij het apocriefe eerste boek der Makkabeeën als canoniek en wilde Luther niet twisten over de canoniciteit van (het apocriefe boek) Jezus Sirach.

Vanuit Luthers visie op de Schrift is het daarom verklaarbaar dat de lutherse Augsburgse Confessie op dit punt afwijkt van de gereformeerde Nederlandse Geloofsbelijdenis. Staat in de lutherse belijdenis geen apart artikel over de Schrift, in de gereformeerde confessie gaan zes artikelen (3 t/m 7) over Gods Woord, en worden zelfs alle canonieke en apocriefe bijbelboeken bij naam genoemd.

.....

Huib Noordzij is auteur van o.a. Handboek van de Reformatie en woont in Barneveld

Zoals Melchisedek

Laten we alles op alles zetten om Gods rust binnen te gaan'. Dat is de oproep die de schrijver van de Hebreënbrief doet aan zijn lezers. Zijn brief vormt één lange aansporing om vast te houden aan datgene waarop ze hopen, net als de gelovigen die hen voorgingen. Maar die hebben toch slechts een glimp van het hemelse vaderland gezien (Hebr. 11)? Welke garantie is er dan dat God zijn beloften vervult? De auteur beroept zich op een bijzondere hogepriester: 'één die in de hemel heeft plaatsgenomen aan de rechterzijde van de troon van Gods majesteit' (Hebr. 8:1), iemand die tegelijk hogepriester is én koning. Voor zijn lezers van toen moet dat schokkend geweest zijn, want volgens de wet waren de ambten van koning en priester gescheiden. Toch was er ooit, lang voordat de wet werd ingesteld, een priester-koning: Melchisedek. Hij was koning van Salem en priester van God de Allerhoogste. Hij bracht Abram na diens overwinning op Kedorlaomer brood en wijn en hij zegende hem. En

Abram gaf aan hem een tiende van de buit (Gen. 14). Veel later profeteerde koning David over een koning die, zoals Melchisedek, voor eeuwig priester zou zijn (Psalm 110). Er zou dus een einde aan de wet komen.

De Hebreënschrijver maakt duidelijk dat die oudtestamentische profetie werkelijkheid is geworden in Christus Jezus. Hij is de machtige koning over wie David het heeft. Zijn vijanden overwint en verplettert Hij, terwijl hij zijn eigen volk bereid maakt om Hem te dienen. Hij is ook de volmaakte hogepriester die voortdurend bij God voor de mensen pleit, op basis van zijn eigen offer.

Zo staat Hij garant voor de uiteindelijke vervulling van al Gods beloften.

De geschiedenis van Melchisedek en Abram is vaak afgebeeld. Opvallend is dat het dan bijna altijd gaat om het moment waarop Melchisedek brood en wijn aanbiedt. Dat komt doordat zijn geschenk al vanaf de vijfde eeuw werd gezien als een offer dat vooruitwees naar het offer van Christus, dat volgens de Rooms-katholieke kerk

herhaald wordt in de eucharistie.

Op de afbeelding hiernaast zien we hoe Melchisedek brood overhandigt aan Abram en hoe zijn dienaren vaten met wijn aandragen. De voorstelling maakt deel uit van de serie *Prefiguraties van de Eucharistie*, vier platen die allemaal te maken hebben met brood of met wijn. Ze bevinden zich in het Louvre. Ze bevinden zich in het Louvre. De andere drie zijn:

Het verzamelen van het manna

De bruiloft in Kana

De wonderbare spijziging

Ida Slump-Schoonhoven

Colin Nouailler, Melchisedek en Abram

Dit werk van Colin Nouailler (1514-1588) is een *plaque*, een koperen plaat die beschilderd is met email. Email bestaat uit kleurloos glas dat gemengd wordt met metaaloxiden, waardoor prachtige kleuren ontstaan. In de vijftiende en zestiende eeuw was de emailleertechniek enorm populair. Ze werd vooral toegepast in Limoges, waar de familie Nouailler generaties lang een atelier had.

Dat dit een zestiende-eeuws werk is, is te zien aan de kleren, harnassen en wapens van de mannen, en aan hun langgestrekte gestalten die passen bij de *maniëristische* schilderstijl van toen. Ook was het in die tijd gebruikelijk om gebeurtenissen weer te geven tegen de achtergrond van een uitgestrekt landschap.

Als een slang

Onze huisarts had vroeger een sticker op de voorruit van zijn auto met daarop een staf waaromheen een slang kronkelt. Als kind dacht ik altijd dat dat een verwijzing was naar de koperen slang van Mozes in de woestijn. Later leerde ik dat het symbool van de dokter een andere oorsprong heeft. Het is een esculaap en het verwijst naar Asklepios, die door de oude Grieken werd vereerd als de god van de geneeskunde. Hij wordt vaak afgebeeld met een stok of staf met een slang. In Epidaurus staan nog steeds de resten van een tempel die gewijd was aan Asklepios. Iemand die ziek was kon in de tempel overnachten. Als hij in zijn droom een slang zag, zou hij genezen.

Er zijn volken die de slang zelf vergoddelijkten. In de tijd van Hizkia waren er zelfs Israëlieten die wierook brandden voor de koperen slang die Mozes gemaakt had. De slang heette inmiddels Nehustan, Koperen Voorwerp. In de tekst is niet duidelijk of die naam door het volk of door Hizkia bedacht is. In het laatste geval kan

het ook neerbuigend bedoeld zijn. Hizkia maakte een einde aan de afgodendienst en liet ook dit 'koperding' in stukken hakken.

Een slang is een bijzonder dier. Hij kan giftig en gevaarlijk zijn. Hij kan ook vervellen. Vanwege die eigenschappen wordt hij in veel culturen gezien als een zinnebeeld van het kwaad en de dood, maar ook van wijsheid, leven en opstanding, soms zelfs van eeuwig leven. Deze associaties vinden we ook in de Bijbel.

De Bijbel introduceert de slang als het sluwste van alle wilde dieren die God gemaakt heeft. Het woord 'sluw' heeft een negatieve klank. De slang speelt dan ook geen mooie rol bij de zondeval van de mens. In Openbaring komt hij terug als vertegenwoordiger van het ultieme kwaad. Daar heeft hij weer poten gekregen en is hij uitgegroeid tot een draak. Toch is de slang door God geschapen en in zichzelf geen slecht dier. En het Hebreeuwse woord dat in Genesis 3 met 'sluw' is vertaald, kan ook een

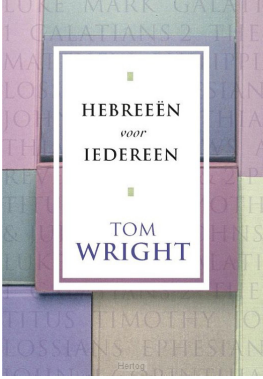
positieve betekenis hebben. In de NBV-vertaling van Spreuken vinden we bijvoorbeeld 'verstandig' (Spreuken 12:16,23), en 'wijs' (Spreuken 14:8,15,18). Jezus stelt de slang zelfs tot voorbeeld: 'Bedenk wel, Ik zend jullie als schapen onder de wolven. Wees dus scherpzinnig als een slang en argeloos als een duif.' Hetzelfde Griekse woord komen we ook tegen in de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester die met overleg te werk ging, en in het verhaal van de vijf vooruitziende meisjes die wél extra olie bij zich hadden.

De meest gewaagde vergelijking maakt Jezus in zijn gesprek met Nicodemus: Zoals de koperen slang op een stok omhoog gehouden werd, zo zal Jezus op een kruis worden getild. En zoals de Israëlieten naar de slang keken en daardoor in leven bleven, hebben wij het eeuwige leven door te geloven in Jezus Christus. Het is helemaal niet zo gek om daaraan te denken als we de dokter weer eens zien.

Zoals de Israëlieten naar de slang keken en daardoor in leven bleven, hebben wij het eeuwige leven door te geloven in Jezus Christus

De Zoon wordt hogepriester

Aleerder is in Wegwijs een deel van de serie gid- sen bij het Nieuwe Tes- tament van Tom Wright besproken.

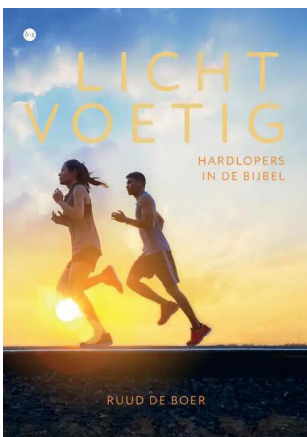
Door het

thema van deze Wegwijs mag He- breeën uit deze reeks niet ontbreken. De serie is trouwens al een paar jaar compleet te krijgen (19 delen) en verscheen in Engeland als de For Everyone reeks. De gespreksgidsen die toen in het Engels afzonderlijk werden gepubliceerd, worden in het

Nederlands in de delen zelf ach- terin opgenomen. In die studiegids staan suggesties voor kringleden en kringleiders met tips om de Bijbel- studie voor te bereiden en te leiden. Achterin staat een woordenlijst met een beschrijving van de vetgedrukte woorden in de tekst. Wrights eigen Bijbelvertaling wordt in dit deel niet gebruikt omdat het zorgt voor te veel afstand van de grondtekst. Daarom wordt de Nieuwe Bijbelvertaling gebruikt. Wright bespreekt elk hoofd- stuk van Hebreeën in gedeelten. Zo heeft hij de 13 hoofdstukken verdeeld in 43 studies. In de studiegids zijn de vragen wel per hoofdstuk gesteld en wordt steeds begonnen met een openingsvraag. Wright begint de

uitleg van de Bijbelgedeelten met een praktisch voorbeeld. Het ene voorbeeld is aansprekender dan het andere, maar het bepaalt je wel bij de perikoop die besproken wordt. Zo geeft hij bij Hoofdstuk 5 *De Zoon wordt hogepriester* het voorbeeld van iemand die de zaak van zijn vader geërfd heeft. Maar de zoon moest het werk wel van onderaf leren en alle ins en outs van het bedrijf leren. Hoewel Jezus Gods Zoon was “heeft hij moe- ten lijden en zo heeft hij gehoorzaam- heid geleerd”. De Zoon moest de pijn en ellende van de wereld zelf voelen, om haar ervan te kunnen bevrijden. En dan Hoofdstuk 6: 9 – 12, waar Wright een voorbeeld geeft uit de En- gelse geschiedenis van volhouden en

Hardlopers in de Bijbel

Eme- ritus predikant Ruud de Boer heeft jarenlang in zijn vrije tijd hardge- lopen en aan wed- strijden en marathons

deelgenomen. Hij is ook hardloop- trainer geweest. In dit boekje verbindt hij in 16 hoofdstukjes een aantal Bijbelteksten over hardlopen en hardlopers aan ervaringen en levens-

lessen die hij als sporter opdeed. Elia, Jona, Petrus maar ook vele naamloze hardlopers komen voorbij. Boven elk hoofdstuk staat een korte bijbeltekst in de NBV21 vertaling afgedrukt. De schrijver vat de Bijbelverhalen die ter sprake komen zodanig samen dat ook lezers die minder thuis zijn in de Bijbel het betoog goed kunnen volgen. Aan het eind van elk hoofd- stuk biedt De Boer als leestip een bijbelgedeelte om zelf te lezen en een paar vragen om over na te denken of met anderen over te praten. Dit alles maakt het tot een tamelijk veelzijdig boekje. Je zou het cadeau kunnen geven aan een sporter of meer spe- ciefiek aan iemand die ook hardloopt.

Als je op een sportief ingestelde kring of vereniging zit, zou je een aantal hoofdstukjes kunnen bespreken. Ook voor minder sportieve mensen (zoals ondergetekende) is het een goed leesbaar boekje waarin steeds de link tussen de Bijbel en het dagelijks leven wordt gelegd. De tekst is mooi verzorgd en in een prettig lettertype afgedrukt. (RK)

Ruud de Boer, Lichtvoetig.
Hardlopers in de Bijbel
uitgeverij Boekscout 2023
ISBN 9789464687415 | 76 pag.
€ 17,50

OP DE KLANK AF | CHRIS VAN ZWOL

Aanmoediging – hoor dan hoe dat klinkt!

afmaken van iets dat men begonnen is. God heeft wel opgemerkt wat de Hebreëen allemaal al gedaan hebben, maar ze zullen het leven van geloof en geduld moeten volhouden “totdat alles waarop wij hopen verwezenlijkt zal zijn”. De uitwerking van Hoofdstuk 7 met basistekst Psalm 110 is mooi evenals Hoofdstuk 8 waar het langste citaat uit het OT te vinden is nl Jeremia 31: 31 – 34 over het nieuwe verbond. Volgens Wright het sterkste argument om aan Jezus vast te houden en niet terug te keren naar de schijnbare veiligheid van het Jodendom. Een boeiend en prettig leesbaar commentaar voor iedereen die met Gods Woord bezig wil blijven. (PZ)

Tom Wright, *Hebreëen voor iedereen*
Uitgeverij Van Wijnen Franeker
Nederlandse vertaling 2019
ISBN 978 90 519 4323 8 | 254 pag.
€ 19,95

Aanmoediging. We hebben dat allemaal nodig. Je moeder knuffelt je voordat je de deur uitgaat om een examen af te leggen. Je familie of vrienden staan langs de lijn terwijl jij een marathon rent. Iemand bidt voor je wanneer je zelf de woorden niet hebt. Aanmoediging: dat is erkenning voor de inspanning die je te wachten staat, maar ook energie om de inspanning te leveren. Zo wil Hebreëen ons aanmoedigen aan de hand van de gelovigen die de wedstrijd van het leven al hebben gerend. Zij kennen de strijd. Zij kennen ook de prijs. Zij hebben volgehouden, uiteraard dankzij onze God die de grondlegger en voltooiër is van het geloof. Zij moedigen jou op hun beurt aan niet op te geven.

Hoor dan hoe dat klinkt:

Als je je alleen voelt in je geloof, als je het gevoel hebt dat het niets uithaalt, dat het klaar is met de kerk. Kijk dan naar Noach. Hij bouwde aan de ark van redding op het droge. Omdat God hem had verteld wat er zou gaan gebeuren terwijl er geen wolkje aan de lucht leek te zijn. Wanneer God je een weg laat inslaan zonder een vaste uitkomst: denk dan aan Abram die op weg ging zonder te weten waarheen maar daarmee de

vader voor alle gelovigen werd. En als je jezelf tekort voelt schieten en juist jaloers bent op het geloof van Abraham? Weet dan dat juist Abraham en Sarah God dikwijls voor de voeten liepen maar dat het God er absoluut niet van weerhield zijn beloften na te komen. Wanneer je onrecht aan de kaak moet stellen, denk dan aan Daniël en zijn vrienden die door het vuur heen werden gered. Mensen kunnen wel je lichaam breken, maar niet een geest waarin de liefde van God woont. Denk eens aan de gelovigen die je in je eigen leven hebt gekend. Aan die ene oma die zichzelf boven haar zorgen uit zong. Aan de vele eenvoudige levens van broeders en zusters die niet het succes van de wereld hebben bereikt, maar wel een aanstekelijke vreugde uitstralen. Laat je aanmoedigen door levensverhalen om vervolgens zelf ook te rennen. En als je dan door je energie bent, als je je soms afvraagt: God! waarom is het nog niet voorbij?? Bedenk dan dat God niet zonder jou de volmaaktheid wil bereiken.

Jijzelf zit nog niet op de publieke tribune.

Naar aanleiding van Hebreëen 11 en 12

‘Al deze mensen, die van oudsher om hun geloof geprezen worden, hebben de belofte niet in vervulling zien gaan omdat God voor ons iets beters had voorzien, en Hij hen niet zonder ons de volmaaktheid wilde laten bereiken.’

Bijbellezen

Opnieuw doet een nieuwe vertaling van de Bijbel van zich horen. De BibleFactory komt met de EBV24. Het getal verwijst naar het jaartal, 2024. EBV staat voor de Evangelische Bijbelvertaling. Of de Eigentijdse Bijbelvertaling, al naar gelang je invulling. Deze vertaling is een manier om het goede nieuws van Jezus Christus toegankelijk te maken. Voor de eigentijdse vertaling maakte hoofdvertaler Joop Ossewaarde gebruik van een net iets andere grondtekst dan bijvoorbeeld de Nieuwe Bijbelvertaling (in de editie van 2004 en de herziening van 2021). Ossewaarde greep terug op de Peshitta, een Aramees dialect. Vertalen is keuzes maken, een kwestie van interpreteren. Niet voor niets is het ver-talen. Je komt verder af te staan van de oorspronkelijke tekst. Omdat taal verandert. Omdat de context verandert. Wat vroeger gangbare taal was, kan tegenwoordig echt niet meer – tenminste, sommige woke-liefhebbers vinden dat woorden soms niet meer 'goed voelen'.

Wie leest nog in de Bijbel? Ik ben niet zo heel oud, maar in mijn jeugd werd graag en veel

gebruik gemaakt van onder meer 'Naam en Feit'. Een educatieve manier om basisschoolleerlingen vertrouwd te laten maken met de Schrift. Feitjes, kennis, zakelijke wetenswaardigheden.

Die tijd van 'Naam en Feit' ligt inmiddels achter ons. Want het gaat immers om de relatie met God, niet om de feitelijkheden?

Dat klinkt heel logisch. Het is ook wel te volgen. Begrijpelijk ook wel. Het zijn niet de feiten die je naar het heil leiden.

Het zijn niet de feiten die je naar het heil leiden? Toen ik verkering kreeg met mevrouw Frits wilde ik alles van haar weten. Haar geboortedatum, haar doopnamen, of haar ouders nog leefden, of en wie haar directe familie was, wat ze voor werk deed, waar ze woonde, wat haar dagelijkse invulling was.

Niet dat deze feiten haar beter of slechter maakten. Het deed er niet toe. En het deed er wel toe. Want via deze informatie kon ik inschatten hoe zij was. Hoe ze tot bepaalde keuzes en opvattingen kwam. Waarom zij voor andere opties koos dan ik. Het zijn niet de feiten die er toe doen, maar het zijn de feiten die er toe

doen. Vertrouwd raken met wie de ander is. Dat gaat heel vaak via deze lijnen. Om iemand te kennen, moet je de basisinfo van elkaar weten. Niet om die info op zich, wel om de begrijpen hoe iemand is.

Bijbellezen is zo'n manier om vertrouwd te raken met God.

"Mijn volk gaat te gronde door het gebrek aan kennis," staat in oudere vertalingen in Hosea 4. De herziening van de Nieuwe Bijbelvertaling uit 2021 noteert: "Mijn volk komt om omdat het niet met mij vertrouwd is." Helpt zo'n nieuwe eigentijdse vertaling aan het vertrouwd raken met de Heere? Wordt überhaupt de Bijbel wel opengeslagen? Soms bekruipt mij het gevoel dat met de toename van het aantal Bijbelvertalingen, het dagelijks lezen uit een van die Bijbelvertalingen omgekeerd evenredig afneemt.

Hopelijk ben ik te cynisch. En blijkt deze nieuwe en handzame vertaling de aanzet voor talloze gelovigen om de Bijbel weer te openen. Om weer te lezen over het verlossende werk van Jezus Christus. Als dát het resultaat is van de EBV24, dan is dat heel wat waard.

Als het opnieuw over Jezus gaat.

250 jaar Psalmen

‘Kom laten wij jubelen voor de HEER, juichen voor onze rots, onze redding. Laten wij Hem naderen met een loflied, hem toejuichen met gezang.’ (Psalm 95) De schrijver van de Hebreeën-brief is gefascineerd door de psalmen en grijpt regelmatig terug naar een tekst daaruit. Psalmen reizen met ons mee door de tijd, al eeuwenlang. Op 18 maart 2023 beleefden we een prachtig concert om ‘250 jaar Psalmen’ te vieren. LPB was erbij en maakte een opname. Zin om deze mooie avond (opnieuw) te beleven en thuis mee te zingen?

scan de QR-code om deze aflevering te bekijken

Beleefmee.nl

LPB media brengt met eigentijdse media kerk en geloof dichtbij mensen.

Scan de QR en ontdek!

‘Wat vertelt de Bijbel ons over Zijn liefde voor zijn schepping en wat vraagt dat van ons?’ In gesprek met de ooit tot groenste politicus uitgeroepen Carla Dik Faber. Zij heeft in Ommen een lezing gehouden over het belang van zorg voor de schepping vanuit een bijbels perspectief.

scan de QR-code om deze aflevering te bekijken

‘Meegaan of weerstaan? De Schrift, de tijd en het kerkverband’ Op 23 september 2023 is er in Ermelo een studiedag gehouden. Hoofdspreker op deze dag was prof. dr. Herman Selderhuis, hoogleraar Kerkgeschiedenis en kerkrecht aan de TU Apeldoorn. Hij richtte zich vooral op kerkrecht en kerkverband: oude taal of gehoorzaamheid aan Gods Woord? Twee aanverwante onderwerpen die in de huidige actualiteit van wezenlijk belang zijn voor het gereformeerde leven.

scan de QR-code om deze aflevering te bekijken

De kerk en het slavernijverleden
Dominee Jeroen Sytsma uit Zwolle maakt het niet mooier dan het is: “De kerk zat tot aan zijn nek in de slavernij. Het is jarenlang verzwegen, het wordt tijd dat we het hardop zeggen in onze kerk.” Daarom was er afgelopen april in zijn kerk een symposium over de kerk en het slavernijverleden.

Keynote spreker was Alex van Stipriaan Luïscius. Hij sprak over de achtergronden van de excuses mbt de Nederlands Atlantische Slavernij.

scan de QR-code om deze aflevering te bekijken

Het komende nummer van Wegwijs gaat over armoede en rijkdom. Over de omgang met geld en bezit. We hebben er voor gekozen om dat te doen aan de hand van Spreuken 30:8-9.

"Houd me ver van leugen en bedrog. Maak me niet arm, maar ook niet rijk, voed me slechts met wat ik nodig heb. Want als ik rijk zou zijn, zou ik U wellicht verloochenen, zou ik kunnen zeggen: 'Wie is de HEER?' En als ik arm zou zijn, zou ik stelen en de naam van mijn God te schande maken."

Deze verzen getuigen van wijsheid waarin oog is voor het gevaar, de zorgen en moeiten, die armoede en rijkdom met zich mee kunnen brengen. Daarbij worden we door deze spreuken misschien ook wel bepaald bij de kern van ons bestaan. Voed me slechts met wat ik nodig heb, zodat ik u kan prijzen en eren als de bron van mijn bestaan.

Verschijningsdatum omstreeks 29 december 2023

Thema Wegwijs Januari | Februari Hoopverleners

ADRESSEN

Voor **abbonementen, adreswijzigingen** etc.:
Administratie steunpunt Bijbelstudie
Postbus 499, 8000 AL Zwolle
tel. 038 427 04 48 (uitsluitend bereikbaar op
woensdagochtend tussen 9-12 uur)
Voorkeur gaat uit naar contact per e-mail:
administratie@steunpuntbijbelstudie.nl

Wegwijs is een uitgave van de
Gereformeerde Bijbelstudiebond
Alles over de bond vind je op
www.steunpuntbijbelstudie.nl.

Redactie *Wegwijs*

Hoofdredacteur: Maarten Boersema
Eindredacteur: Martha Riemer
Redactieleden: Dieneke van de Kamp,
Ria Kuijper, Piet Zeilstra, Chris van Zwol.

Voor de **inhoud** van *Wegwijs*:
Postadres: Redactie *Wegwijs*
Postbus 499, 8000 AL Zwolle
e-mail: redactie@steunpuntbijbelstudie.nl

Abbonementen *Wegwijs*

Leden van verenigingen die bij steunpunt
Bijbelstudie zijn aangesloten, krijgen *Wegwijs*
gratis. Particulier abonnement: €22,50 per
kalenderjaar.

Opzeggen: schriftelijk of via e-mail vóór
1 december

Losse nummers van *Wegwijs* zijn te bestellen
via het bestelformulier op de website
www.steunpuntbijbelstudie.nl. De kosten zijn:
€ 4,25 per stuk. Dit is incl. verzendkosten.
De betaling van uw bestelling kunt u direct
overschrijven naar bankrekening
NL74 INGB 0000 8394 84 t.n.v. van
Gereformeerde Bijbelstudiebond te Zwolle
o.v.v. *Wegwijs*-nummer als betalingsreferentie.

Wegwijs is ook verkrijgbaar in **braille**,
grootletter, **digitale** en **gesproken** vorm via
CBB, Christelijke Bibliotheek voor blinden en
slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo,
tel. (0341) 565499

Overname van artikelen is alleen toegestaan na
toestemming van de redactie.

Vormgeving en opmaak *Wegwijs*:
LPB media | www.lpbmedia.nl
Druk: Scholma, Bedum;
ISSN-nummer 0929-2136

*Laten we God dan naderen
met een oprecht hart en
een vast geloof, nu ons
geweten gereinigd is door de
besprenkeling van ons hart,
en ons lichaam met zuiver
water is gewassen.
Hebreeën 10: 22*